

1+8 video enstalasyonundan bir kare (Nusaybin, Türkiye)
© Cynthia Madansky ve Angelika Brudniak (2012)

İÖ: Ocak 2013 itibariyle SALT'ta sergilenecek olan 1+8 adlı enstalasyonu anlatır mısınız lütfen?

Madangel: 1+8, Türkiye ve sekiz komşusu üzerine, izleyicileri çevreleyen bir ortamda sunulan çoklu ekran bir video enstalasyonu. Türkiye'nin sekiz sınırını temsil eden sekiz ekranda, sekiz bölünmüş coğrafya ve her iki taraftaki -yani Türkiye ile Yunanistan, Bulgaristan, Gürcistan, Ermenistan, Nahçıvan, İran, Irak ve Suriye sınırlarının iki tarafındaki- hayatlardan kesitler aktarılıyor. Enstalasyonun görüntülerini yüz yüze yapılmış görüşmeler ile dans, müzik ve törenler gibi performansların yanı sıra sınırlardaki çevre, mimari ve gündelik yaşamı yansıtan sessiz kareler oluşturuyor.

İÖ: Enstalasyonun özneleri kimler?

Madangel: Enstalasyonun özneleri sınır insanları. Bireysel portreler ve kişisel karşılaşmalar üzerinden ülkelerinin sınırında yaşayanları birleştiren ve ayıran unsurlar ortaya çıkarılıyor; kimlik, aidiyet ve hayali bir topluluk olarak ulus kavramları sorgulanıyor.

İÖ: Bu kişilerle nasıl ilişki kurdunuz?

Madangel: Onlardan kendileri, hayatları ve yaşadıkları yere dair bir şeyler anlatmalarını istedik ama bunu, konular ile bağlantılarının bizce belirlendiği klasik bir görüşme şeklinde yapmadık. Bunun yerine, önyargılı soruların yer almadığı, açık fikirli bir yaklaşımı tercih ettik.

1+8'de, sınırlarda yaşayanların hikâyeleri kendi anlatıları ve tanıklıklarıyla sunuluyor. Çekimler boyunca 10 ayrı dilde konuşuldu. Biz bu dillerden sadece birini bildiğimiz için konuşmayı başlatmak üzere bir yol bulmamız gerekiyordu. Bu sorunu, söz konusu her dilde "Yaşadığınız yeri ve insanların tanıtan bir çalışma yapıyoruz. Lütfen bize kendiniz ve geldiğiniz yer üzerine bir şeyler anlatın" gibi bir kısa açıklama yazarak çözdük. Bunu karşılaştığımız insanlara okuduk. Görüşmeleri kaydederken ne anlattıklarına dair hiçbir fikrimiz yoktu, ancak kayıtlar dilimize çevrildikten sonra bunları öğrenebildik. Tabii bu yöntemin başarısızlığa mahkûm olduğu düşünülebilir

ama bunun tam tersi bir sonuç aldık. Bu alışılmadık durum, birçok kişinin özel hayatı ve kişisel meseleleri üzerine rahatça konuşmasına olanak verdi. Bu da görüşmelere çok özel bir nitelik kazandırdı.

İO: Bu enstalasyon üzerinde çalışmaya başlamadan önce şu sıralar uluslararası film festivallerinde gösterilmekte olan *1+8* adlı bir belgesel film yaptınız. Bu film ile enstalasyon arasındaki fark nedir?

Madangel: Film bir sınırdan diğerine geçen ve her biri bir ülkeyi temsil eden sekiz bölümlük uzun metraj bir sanat belgeseli; karşılaşmalar ve deneyimlenen anların çizgisel bir kurguyla bir araya getirilmesinden oluşuyor. Enstalasyonda ise bir kurgu söz konusu değil; algoritmik bir bilgisayar programı sayesinde geniş bir video veritabanından sekanslar seçilerek dinamik bir koreografi yaratılıyor. Bir projeksiyon aynı şekilde ikinci kez gösterilmediği için benzersiz bir izleyici deneyimi sağlıyor. Projenin başından itibaren *1+8*'in video enstalasyonunu yapma fikri bizi heyecanlandırıyordu. Çünkü çok ekranlı projeksiyon formatı, eşzamanlılık ve birbirine bağlılık deneyimini mükemmel bir biçimde sağlıyor. Bu formatta hazırlanan *1+8*, izleyiciyi sekiz ayrı sınırın her iki tarafındaki hayatlar üzerine düşünmeye davet ediyor.

İO: Ekranların eş zamanlılığından bahseder misiniz?

Madangel: İzleyicinin dikkati, bir seferde sadece tek konuşmanın sunulduğu ve bu esnada diğer ekranlarda komşu sınırlardan sessiz kişi ve çevre görüntülerinin aktarıldığı bir koreografiyle yön değiştiriyor. Bu şekilde izleyiciyi sekiz sınırla birden kuşatan enstalasyon, Türkiye'nin jeopolitik konumunun ne kadar karmaşık olduğuna ve ülkeyi çevreleyen sınırlara özgü meselelere dikkati çekiyor.

İO: Neden bir algoritma kullanmayı seçtiniz?

Madangel: Her izleyici ve görüntüleme için benzersiz bir deneyim sağlamak ve sınırlardaki belirsizliği vurgulamak istedik.

İO: Film ve enstalasyon için aynı kayıtları mı kullandınız?

Madangel: Film 131 dakika uzunluğunda ve çekimlerimizin sadece küçük bir kısmını içeriyor. Enstalasyon ise sekiz saatten uzun kayıtlardan oluşuyor.

İO: 16 sınır yerleşiminde çekim yaptınız. Bu yerlere nasıl karar verdiniz?

Madangel: Hopa (Türkiye) ve Batum (Gürcistan) gibi birbirine yakın sınır yerleşimlerini ya da Nusaybin (Türkiye) ve Kamışlı (Suriye) gibi sınırın böldüğü yerleri seçtik. Ayrıca, sınır geçişlerinin yapıldığı veya sınır kapılarına çok yakın bölgelere odaklandık.

İO: Sizce sınırın bu yerleşim alanlarına etkileri neler?

Madangel: Bölünmüş ve ortak kullanılan coğrafyalar olarak sınırlar hem kompleks hem de paradoksal alanlar. Mesela çekim yaptığımız Türk-Yunan sınırı Meriç/Evros nehriyle ayrılıyor; sınır çizgisi nehrin ortasından geçtiğine göre su kime ait peki? Balıklar kimin? Çevre sorunlarının sorumluları kimler?

Sınır bölgesi uç bir alan; ulus devlet ilişkilerinin bir paradigması. Ulus devletlerin aralarındaki gerilimler halka yansıyor. Sınırlardaki yoğun askeri devriye halkın günlük eylemleri, politik hakları ve ekonomik olanaklarını etkiliyor. Sınırdaki yaşayan kişi ve topluluklar sürekli gözetim ve tahakküm altında. Sınırla ilişkili olanların dışında çok az iş imkânı var. Gittiğimiz sınır bölgelerinin çoğu maden yatakları açısından zengin olduğundan halk tarafından tarım ve hayvancılık amaçlı kullanılmıyor, bu da yabancılaşma ve yoksulluğa neden oluyor. Sınırlarda yaşayanlar -sınırın hangi tarafında olurlarsa olsunlar- ülkelerinin bir ucunda, ya farklılıkların sertçe vurgulandığı ya da halkların bir noktada ortaklaştığı yerlerde yaşıyorlar.

İO: İran'daki siyah ekranın nedeni nedir?

Madangel: İran sınırları içinde çekim yapma izni alamadık. Bu nedenle sınırın Türkiye tarafında yaşayan İranlılarla; ticaret, kaçakçılık ya da ailevi nedenlerle sınırı geçenler ve ülkeye yeni gelmiş mültecilerle görüşmeler yaptık. Konuşmaya gönüllüydüler ama filmde yüzlerinin görünmesinin çok tehlikeli olacağı düşüncesiyle sadece ses kaydını kabul ettiler.

İO: *1+8*, Türkiye sınırlarının mevcut durumunun sosyo-politik bir analizini yapıyor. Malzemenin görsel dili hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Madangel: *1+8* aslen sosyo-politik bir analiz yapmıyor, izleyiciyi konu üzerine kendi değerlendirmesi ve analizini yapmaya davet ediyor. Görsel dili düşünsel ve gözlemsel.

İO: Gelecek projelerinize ilişkin ne gibi planlarınız var?

Madangel: Dünyadaki radikal kadınlara dair bir film projesi üzerinde çalışıyoruz.